

АНОТАЦІЯ

Назимчук Д. А. Іспанська сарсуела: виконавський аспект. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Наукове обґрунтування творчого мистецького проєкту на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва за спеціальністю 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»). – Національна музична академія України імені П. І. Чайковського, Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Київ, 2025.

Зміст анотації. Іспанія – країна самобутньої музичної культури, яка формувалася під впливом різних національних, релігійних та історичних чинників. Іспанська музична культура представлена багатьма жанрами, а також багатьма локальними традиціями. Однією з яскравих сторінок іспанської музики є сарсуела — жанр, іспанського музичного театру, який виник в XVII столітті. В загальних рисах сарсуелу можна охарактеризувати як лірико-драматичний жанр іспанського музичного театру, в якому чергуються розмовні та вокальні сцени.

Вважається, що термін «сарсуела» походить від назви Палацу Сарсуели, розташованого на околиці Мадрида. Спочатку сарсуели служили для придворних розваг, але згодом досить швидко стали популярними у публічних театрах Мадрида. Пізніше сарсуела займала своє місце як альтернатива імпортованій італійській опері, оскільки сарсуелу ставили рідною іспанською мовою.

Виділяють два історичних стильових різновиди сарсуели: рання барокова сарсуела (1630-1750 рр.), та зріла романтична сарсуела (1850-1950 рр.), останню також прийнято ділити на два типи: «*género grande*» (великий жанр схожий до великої опери) та «*género chico*» (малий жанр, одноактні вистави).

Сарсуела є важливим надбанням іспанської музичної та театральної культури, в той же час вона залишається маловідомим жанром в українському музикознавстві та вокальному виконавстві. Відтак вважаємо доцільним

привернути увагу як музикознавців, так і співаків до жанру сарсуели, ввести до наукового обігу невідомі твори, що можуть прикрасити вокальний виконавський репертуар. Це зумовлює **актуальність** та **новизну дослідження**.

Мета дослідження полягає у виявленні та описі системи композиторських та виконавських засобів, обумовлених жанровою та стильовою природою сарсуел.

Наукова новизна полягає в тому, що вперше в українському музикознавстві дослідження фокусується на сарсуелі як специфічному жанрі іспанського музичного театру. На прикладі ряду арій для сопрано з іспанських сарсуел вперше розглянуто та систематизовано виконавські труднощі. Додатково зазначена систематизація іспанської вимови в аріях.

У першому розділі вперше на науковому рівні жанр сарсуели розглядається як складова іспанської музичної та театральної культури, визначається її роль у формуванні національної ідентичності. На основі музикознавчої літератури досліджуються різні аспекти становлення жанру: вперше наведено історичні передумови виникнення, етапи розвитку, жанрові різновиди та зв'язки з європейською оперною традицією. Особливу увагу приділено двом основних жанровим різновидам: бароковій сарсуелі та романтичній сарсуелі з її поділами на велику сарсуелу (*zarzuela grande*) та малу сарсуелу (*zarzuela chico*). Виокремлено характерні ознаки, які формують кожен з цих різновидів. На основі окремих прикладів сарсуели «*chico*» проаналізовано вплив класичної опери на традиційний іспанський музично-театральний жанр сарсуели.

У другому розділі дослідження увагу зосереджено на особливостях виконання арій з іспанських сарсуел, зокрема питанню правильної вимови іспанських слів, а також композиторських та виконавських засобів виразності в аріях. Розділ має практичну спрямованість та структурований відповідно до логіки роботи співачки над вокальним репертуаром, що став основою творчого проєкту. На основі аналізу окремих арій для сопрано виявлено, що іспанський колорит втілено у системі композиторських засобів виразності, до яких належать: гармонія, що використовує особливості домінантових ладів; мелодика

насичена мелізмами та стрімкими пасажами; контраст, як провідний засіб композиційного розвитку (ладовий, фактурний, ритмічний); схожість в композиційній побудові арій. Також проаналізовано виконавські засоби виразності в кожній з арій, які сприяють підсиленню національного колориту: динамічні акценти, контрасти (динамічні, темпові), додавання вокальних прикрас та імпровізації у виконанні, залучення музичних інструментів (кастаньети) та візуальних атрибутів (троянда).

Ключові слова: іспанська музика, музичний театр, сарсуела, сопрано, вокальний репертуар, національний стиль в музиці, виконавська інтерпретація.

ABSTRACT

Nazymchuk D. A. Spanish zarzuela: the performance view. – Qualification scientific work as a manuscript.

Scientific justification of a creative art project for obtaining an educational and creative degree of Doctor of Arts in the specialty 025 “Musical Art” (field of knowledge 02 “Culture and Art”). – P. I. Tchaikovsky National Music Academy of Ukraine, Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine, Kyiv, 2025.

Content of the Abstract. Spain is a country with a distinctive musical culture, which was shaped by various national, religious, and historical factors. Spanish musical culture is represented by many genres, as well as many local traditions. One of the most striking aspects of Spanish music is the zarzuela, a genre of Spanish musical theater that emerged in the 17th century. In general terms, the zarzuela can be characterized as a lyrical-dramatic genre of Spanish musical theater, in which spoken and vocal scenes alternate.

The term «zarzuela» is believed to originate from the name of the Zarzuela Palace, located on the outskirts of Madrid. Initially, zarzuelas were created for courtly entertainment, but they soon gained popularity in Madrid’s public theaters. Over time,

zarzuela established itself as an alternative to imported Italian opera, as it was performed in the native Spanish language.

Two historical and stylistic types of zarzuela are distinguished: the early Baroque zarzuela (1630–1750) and the mature Romantic zarzuela (1850–1950), the latter further divided into two subtypes: «género grande» (a grand genre akin to grand opera) and «género chico» (a smaller-scale, one-act performance genre).

Zarzuela is a significant achievement of Spanish musical and theatrical culture, yet it remains a relatively unknown genre in Ukrainian musicology and vocal performance. Therefore, it is deemed appropriate to draw the attention of both musicologists and vocalists to the zarzuela genre and to introduce previously unexplored works that could enrich the vocal performance repertoire. This underscores the **relevance** and **novelty** of the research.

The research aim is to identify and describe the system of compositional and performance techniques determined by the genre and stylistic nature of zarzuela.

The scholarly novelty lies in the fact that, for the first time in Ukrainian musicology, the research focuses on zarzuela as a specific genre of Spanish musical theater. Based on a selection of soprano arias from Spanish zarzuelas, performance challenges are examined and systematized for the first time. Additionally, the systematization of Spanish pronunciation in arias is addressed.

In the **first chapter**, the zarzuela genre is, for the first time, analyzed at a scholarly level as an integral part of Spanish musical and theatrical culture, with its role in shaping national identity defined. Based on musicological literature, various aspects of the genre's development are explored: the historical prerequisites for its emergence, stages of development, genre varieties, and connections with the European operatic tradition are presented for the first time. Particular attention is paid to the two main genre varieties: Baroque zarzuela and Romantic zarzuela, with its subdivisions into «zarzuela grande» (grand zarzuela) and «zarzuela chico» (small zarzuela). The characteristic features defining each of these varieties are identified. Based on specific examples of zarzuela chico, the influence of classical opera on the traditional Spanish musical-theatrical genre of zarzuela is analyzed.

In the **second chapter**, the research focuses on the performance features of arias from Spanish zarzuelas, particularly the issue of correct Spanish pronunciation, as well as the compositional and performance techniques of expressiveness in arias. This chapter is practically oriented and structured according to the logic of a vocalist's work on their vocal repertoire, which forms the basis of the creative project. Through the analysis of selected soprano arias, it is revealed that the Spanish character is embodied in a system of compositional techniques of expressiveness, including: harmony utilizing the characteristics of dominant modes; melodic lines rich in melismas and rapid passages; contrast as a primary means of compositional development (modal, textural, rhythmic); and similarities in the compositional structure of arias. Additionally, performance techniques of expressiveness in each aria are analyzed, which enhance the national character: dynamic accents, contrasts (dynamic and tempo), the addition of vocal ornaments and improvisations in performance, and the use of musical instruments (castanets) and visual attributes (a rose).

Keywords: Spanish music, musical theater, zarzuela, soprano, vocal repertoire, national style in music, performance interpretation.

Список опублікованих праць за темою роботи

1. Назимчук Д. А. Європейська оперна практика у дзеркалі іспанської сарсуели // Науковий вісник Національної музичної академії України імені П. І. Чайковського: наук. журн. Київ, № 140 (2024). С. 127-140. DOI: <https://doi.org/10.31318/2522-4190.2024.140.318653>

2. Назимчук Д. А. Арії з іспанських сарсуел як джерело оновлення репертуару вокаліста // Часопис Національної музичної академії України ім. П. І. Чайковського: наук. журн. Київ, № 4 (65) 2024 р. С. 111-134. DOI: [https://doi.org/10.31318/2414-052X.4\(65\).2024.324595](https://doi.org/10.31318/2414-052X.4(65).2024.324595)

Інформація про апробацію результатів дослідження

Кваліфікаційну наукову працю обговорено на засіданнях кафедри оперного співу та теорії музики НМАУ ім. П. І. Чайковського. Матеріали дослідження

викладені в доповідях на всеукраїнських та міжнародних науково-практичних конференціях:

1. Назимчук Д. А. Арії з іспанських сарсуел у репертуарі Феліси Ерреро: доповідь. XIII міжнародна наукова конференція «Ювілейні та пам'ятні дати 2023 року» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (20-21 листопада 2023 р.). Київ: 2023.

2. Назимчук Д. А. Європейська оперна класика в дзеркалі іспанської сарсуели: доповідь. Міжнародна науково-практична конференція «Національний репертуар у музичних театрах світу. Досвід підтримки, популяризації та промоції» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (26-28 лютого 2024 р.). Київ: 2024.

3. Назимчук Д. А. Пародія на італійську оперну традицію в іспанській сарсуелі «Севільський цирульник» Героміно Гіменеса та Мануеля Ньето: доповідь. Науково-практична конференція «Національна музична інтонація: від історичних витоків до сучасності» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (19-20 квітня 2024 р.). Київ: 2024.

4. Назимчук Д. А. Арії з іспанських сарсуел як джерело оновлення вокального репертуару: доповідь. XIV міжнародна науково-практична конференція пам'яті Марини Романівни Черкашиної-Губаренко «Ювілейні і пам'ятні дати 2024 року» / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського (28-29 листопада 2024 р.). Київ: 2024.

Апробація творчого мистецького проєкту у виставі, концерті-іспиті та творчому проєкті на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва

1. Назимчук Д. А. Концерт аспірантки творчої аспірантури кафедри оперного співу (27.09.2024 р.). Київ: 2024. Київська опера. Партія Марцеліни в опері «Весілля Фігаро» В. А. Моцарта: речитатив Марцеліни та Бартоло з 1 дії; дует Сюзанни та Марцеліни з 1 дії; фінал 2 дії ансамблева сцена; сцена суду, 3 дія; речитатив Марцеліни та Фігаро з 4 дії; речитатив та арія Марцеліни; фінал.

<https://youtu.be/GwATEezyso>

2. Назимчук Д. А. Концерт-іспит / Національна музична академія України ім. П. І. Чайковського, малий зал імені академіка О. С. Тимошенка (23 квітня 2025 р.) Київ: 2025. Програма концерту: Ф. Барб'єрі романс Каталіни «De que me sirve» з III дії сарсуели «Los diamantes de la corona» (Діаманти корони); Ф. Барб'єрі «sancion de la Paloma» з сарсуели «El Barberillo de Lavapies» (Цирульник з Лавап'єсу); М. Ф. Кабальєро дует Карліни та Соледад «En Inglaterra los amantes...» з I дії сарсуели «Los sobrinos del Capitan Grant» (Племінники Капітана Гранта); Х. Газтамбіде романс Берти з сарсуели «Catalina» (Каталіна); Х. Газтамбіде каватина Кончіти «Como es la vez primera...» з сарсуели «Las astas del toro» (Роги бика). <https://youtu.be/СруаУ1k8NFE>

3. Назимчук Д. А. Творчий мистецький проєкт «Іспанська сарсуела: виконавський аспект» на здобуття освітньо-творчого ступеня доктора мистецтва (10 червня 2025 р.). Київ, Будинок актора: 2025. Програма проєкту складалась з шести арій для сопрано, двох дуетів та двох гітарних номерів, а саме: Ф. Барб'єрі «sancion de la Paloma» з сарсуели «El Barberillo de Lavapies» (Цирульник з Лавап'єсу); Г. Гіменес арія Марії «Sierras de Granada» з сарсуели «La Tempranica» (Темпраніка); П. Луна. Арія «De España vengo» з II дії сарсуели «El niño judío» (Єврейський хлопчик); А. Барріос. Вальс № 4 для гітари; М. Ф. Кабальєро дует Карліни та Соледад «En Inglaterra los amantes...» з I дії сарсуели «Los sobrinos del Capitan Grant» (Племінники Капітана Гранта); Х. Газтамбіде романс Берти з сарсуели «Catalina» (Каталіна); Х. Газтамбіде каватина Кончіти «Como es la vez primera...» з сарсуели «Las astas del toro» (Роги бика); А. Монтес «Milonga al sur» дует для двох гітар; Ф. Барб'єрі «Volero» дует для двох сопрано з сарсуели «Los diamantes de la corona» (Діаманти корони); Р. Чапі арія Луїси «Carceleras» з II дії сарсуели «Las Hijas del Zebedeo» (Дочки Зеведея). <https://youtu.be/23p2QLrr5mA>